Brian W. Aldiss
NON-IZOTROPIC[1]

Mai întâi, băiatul apăru ca o figură distantă, profilată de-a lungul plajei pustii. În spatele lui se întindea lacul, apoi dealurile verzi şi cafenii. Iar mult mai departe, munţii se pierdeau în orizontul albastru, îngrămădit de nori.

Alerga zglobiu spre apa lacului. Pe măsură ce imaginea se apropia, se putea remarca râsul său fericit. Ţinea în mâini o plasă pe care o aruncă, pe neaşteptate, în apă. Plonjă, apoi, şi el, pentru a ieşi imediat tremurând şi râzând.

Peste nisipul gol şi ud, imaginea se apropia tot mai mult. Băiatul se oprise să tragă plasa. Imaginea devenise atât de clară încât oasele şirei spinării păreau că împung pielea în puncte alb strălucitoare. Brusc îşi îndreptă spatele. Ridică un crab şi îl prezentă spre inspecţie observatorului nevăzut.

Nava de cercetări Truganini atârna la marginea Galaxiei Locale şi antenele ei probau adânc în falia nonizotropică**2**. Semăna cu un păianjen monstruos. Picioarele sale extinse găzduiau delicate instrumente, protejându-le astfel de magnetosfera artificială a navei. Ca orice păianjen, Truganini ţesea şi el o pânză, dar una destinată captării micro radiaţiilor care-l hrăneau.

Unul dintre Fraţi comenta imaginile ce se succedau pe ecranul în faţa căruia se aşezase Preotul Căpitan Shiva Askanza împreună cu Navigatorul Şef, Varga Bergwein. Căpitanul şi Navigatorul priveau atenţi şi preocupaţi.

— Suntem la limita extremă de siguranţă, spuse Askanza. În faţă se deschide falia. Nu avem de ales. Va trebui să trimitem un dron.

— Dacă-l localizează pe Cellini înainte de a deveni inert, înseamnă că Dumnezeu e cu noi.

Askanza se aplecă asupra panoului şi activă sistemul auxiliar de comandă al Dronului A. Imaginea de pe marele ecran pâlpâi,

---

[1] Titlul original: Non-Isotropic; Publicată prima dată în Galileo, March 1978. În limba română a apărut în revista Quasar nr. 6-7/1993. Traducerea: Mihai Bădescu.

[2] IZOTRÓP, -Ă adj. (Fiz.; despre corpuri; op. eolotrop) Care are aceleași proprietăți fizice identice în toate direcțiile.

comutându-se pe sistemul Dronului, pe măsură ce acesta se deplia în spaţiu din hangarul navei.

Din creierul lui de germaniu sosi o simulare a faliei nonizotropice; contururi zvârcolite de radiaţie, vag asemănătoare coarnelor de berbec. Falia se întindea doar pe optzeci de ani-lumină în porţiunea cea mai largă a sa şi nu avea mai mult de cincizeci în zona cea mai lată. Adâncimea nu putea fi estimată pentru că date contradictorii sugerau valori infinite. Era prima FNI descoperită, un eveniment la fel de tulburător, în felul său, precum, cu două milenii în urmă, descoperirea expansiunii Universului.

Astrofizicianul Ruford Cellini dezvoltase teoria dislocaţiei şi matematica din spatele ei care postula existenţa FNI-urilor. Pornise apoi cu o navă de cercetări dincolo de zidurile indetectabile ale galaxiei să-şi verifice ipotezele; găsise una şi dispăruse în ea.

Dronul A se avânta din pântecele lui Truganini, lăsând o dâră tremurândă pe ecranul din faţa lui Askanza. Tremurul se stabiliza treptat, datele se afişau continuu, simularea comutase automat de pe microunde pe unde lungi pentru a echivala temperatura reţelei de hadroni, leptoni şi fotoni. Imaginea prezenta reţeaua obişnuită a spaţiului cu activitatea particulelor normală pentru un asemenea quadrat.

Askanza murmura o rugăciune. Îşi dădea seama că bătăile inimii sale se acceleraseră pe măsură ce dronul se apropia de FNI. Acesta ocupa acum o poziţie aproape staţionară în raport cu falia şi se orienta, într-un sens sau altul, ca răspuns la comenzile lui Askanza. Datele afişate până atunci dispăruseră. Doar informaţiile protonice mai pâlpâiau pe ecran. Temperatura căzuse la numai câteva fracţiuni deasupra lui zero absolut.

Varga Bergwein murmura ceva. Askanza îi aruncă o privire şi astfel aproape scăpă flash-ul roşu ce străbătuse instantaneu ecranul.

Dronul se apropia de falie cu mişcări de plumb. Intră în ea.

Datele afişate pe ecran şi simularea dispărură. Un flash orbitor şi ecranul se stinse. Dronul încetase să mai existe în raport cu universul izotropic.

Pe tonul obişnuit, Askanza ordonă:

— Reluaţi, vă rog, dar în vizual.

Înregistrarea sosi, corectată, în frecvenţele vizibile. Observatorii puteau zări foarte clar, prin falie, formele a doua galaxii îndepărtate.

Imaginea era clară, dar FNI-ul nu se distingea prin nimic. Nu avea indice de refracţie, lumina o străbătea nestânjenită.

Askanza încetini derularea imaginilor şi comută în infraroşu un ecran auxiliar. Când flash-ul roşu reveni, îngheţă fotograma şi porni transfocatorul. Imaginea era foarte clară. Învăluită în albastru se distingea forma de păianjen a lui Poseidon.

— Asta e chiar nava lui Cellini, izbucni Bergwein. O vom putea scoate de acolo?

— Cel puţin fotonii au aceleaşi proprietăţi înăuntrul cât şi în afara spaţiului nonizotropic şi orice s-ar mai putea întâmpla măcar putem vedea nava.

Iar dacă rezistă şildurile, am putea s-o remorcăm şi să ne întoarcem teferi.

— Crezi că Cellini mai trăieşte, Căpitane?

— Cellini a fost teoreticianul, omul cu ipotezele. Ne vom îngriji mai întâi de el şi apoi de ipotezele sale.

— Porniţi amplificatoarele externe, ordonă Căpitanul, şi atenţionaţi echipajul. Ne pregătim să intrăm în FNI.

Băieţelul se îndepărtase pe fâşia de nisip. Atât de mic era fluxul în estuar încât albia râului abia se putea distinge de maluri. Câteva meandre de apă se strecurau prin nisip şi băieţelul atinsese acum cel mai adânc pârâiaş.

Era pierdut în gânduri. Imaginea, focalizată peste umărul său gol, îl surprinse adunând pietricele din apă pentru a le aranja pe nisip după contururile mişcătoare ale valurilor. Apa susura printre ele. Un albatros ţipa în înălţimi.

— E un loc minunat, tată, spuse el ridicându-şi privirile. Mi-ar plăcea să venim aici în toate vacanţele, să urmărim cum se schimbă cu anotimpul forma dunelor de nisip. Cât de mult mi-aş dori să fii cu mine, să ne bucurăm…

— Îmi pare rău, şopti bărbatul, îmi pare nespus de rău. Nesfârşite regrete… Întrerupse cubul şi rămase cu el în mână. După o vreme, mai liniştit, îl porni din nou.

Băieţelul tocmai aşeza o piatră la confluenţa râului cu ţărmul şi urmărea zbaterea apei peste noul obstacol.

— Ce păcat că trebuie să fii atât de departe în spaţiu şi atât de mult timp. Nu-ţi înţeleg prea bine teoria dislocaţiei – bănuiesc că va trebui să mai cresc pentru asta. Acum, însă, n-aş vrea să părăsesc

Pământul. Este atât de… atât de inepuizabil. Chiar şi aici, priveşte la dislocaţia pe care am realizat-o aici, pe ţărm, între lichid şi solid. Într-o bună zi, presupun că voi înţelege formula după care solidele sunt solide şi lichidele, lichide. Vreau să spun, dacă voi putea înţelege.

— Sigur, sigur, vei putea – măcar pentru tatăl tău, şopti din nou bărbatul ce privea ca în transă, printre sprâncenele stufoase, imaginile cubului.

— Aş vrea să fii aici şi să te joci cu mine, spuse băiatul.

Bărbatul întrerupse din nou holocubul. Rămase privind în gol pentru multă vreme. O bătaie uşoară în uşă îl făcu să se reculeagă şi instinctiv acoperi protector cubul în palmă.

Un mesager apăru în prag.

— Căpitane Askanza, suntem în măsură să transmitem spre Pământ, dacă sunteţi gata.

Askanza aprobă scurt, în tăcere.

Omega era, de fapt, o bucată de rocă inertă de câteva sute de kilometri lungime şi cam de jumătate lăţime. Asta îi convenea de minune lui Ruford Cellini.

Îşi ancorase nava aici şi trimisese câteva instrumente pe suprafaţa ei stâncoasă. Grosimea lui Omega diminua din radiaţia de fond galactică. Făcea observaţii fără încetare. Când simţea nevoia, gândea în timp ce se plimba. Îi făcea plăcere să calce, astfel, chiar la marginea galaxiei.

Când se îndrepta într-o direcţie, noaptea cosmică scânteia intermitent, luminată de galaxii îndepărtate. Când se întorcea în direcţia opusă, uriaşa roată a galaxiei natale se decupa net, strălucitoare şi rece, ca un diamant. De la această roată primea semnale mai bătrâne decât lumina galaxiilor din spatele lui.

Spaţiul intergalactic, simţea instinctiv, era un golf pe care omenirea n-avea să-l străbată niciodată; povara distanţei ar fi fost mult prea mare pentru umerii materiei organice. Galaxiile erau separate ca şi cum ar fi constituit gândurile unei entităţi de ordin superior. Totul devenea o funcţie în formula sa. Exista o soluţie pentru fiecare mister – chiar şi pentru Marele „Cine” – soluţie pe care Ruford Cellini îşi propusese s-o descopere cu mulţi ani în urmă.

Anumite ecuaţii primare îi intraseră în minte încă de pe vremea când Computerul Congregaţiei din care făcea parte îi oferise şansa unui an de căsătorie.

Curiozitatea intelectuală îl împinsese să accepte acel an. Se bucurase de raporturile sexuale, găsise compania femeii plăcută, dar trăise cu ea aceeaşi nerăbdare ca şi faţă de prietenii lui bărbaţi; nu putea suporta conversaţia fără rost. O părăsise înainte de a expira anul, dar nu înainte de a rămâne gravidă. Nu rezistase convenţiilor sociale.

Pe băiat îl văzuse adeseori de atunci şi cheltuise mult timp cu el în cele trei vizite pe Pământ. Pe el îl putea tolera. Organismele în creştere îl interesau cumva ca proces, mai ales văzut în secţiune temporală, aşa cum îşi vedea băiatul. Din nefericire, copilul îi arătase afecţiune. Or, pentru acest lucru Cellini nu era pregătit. Doar munca saşi-o iubea. Iar această muncă, munca sa de o viaţă, abia acum se justifica, acum când analiza informaţiile privind spaţiul intergalactic.

Ruford Cellini tremura. Imaginile ce se formau în creierul său îi erau la fel de clare ca şi universul ce-i stătea în faţă; cele două vederi se dovedeau şi de data aceasta deconcertant de paralele.

Vederea interioară cobora în trecut. Revăzu primele noţiuni nebuloase achiziţionate în adolescenţă. Concepţia omului potrivit căreia universul cartografiat cuprinde o dislocaţie, o dislocaţie fatală care împiedică înţelegerea macroscopicului şi microscopicului şi a extraordinarei lor interrelaţii. Traiectoriile stelelor, ca şi mişcarea particulelor, care constituie fizica subnucleară, au fost concepute potrivit acestei neînţelegeri, aproape fundamentale minţii omului. Îşi aminti apoi teama, apăsarea cunoaşterii, care-l îndepărta tot mai mult de semenii săi. El era cel chemat să corecteze această eroare şi odată cu ea înţelegerea fundamentală a minţii omeneşti.

Treptat, Cellini întrevăzuse faptul că dislocaţia ar putea fi pusă în ecuaţii matematice. Dar matematicile care purtaseră oamenii în navele lor metalice, de-a lungul şi de-a latul galaxiei, erau ele însele un produs al dislocaţiei şi, deci, o perturbau. Avea nevoie de o întoarcere la origini spre a inventa un nou limbaj matematic, poate sistemul Cellini, pentru a formula divergenţele ce începeau să se vadă tot mai clar. Cât de lucid devenise atunci creierul său izolat, în ciuda colegilor de institut sau a scurtei perioade de mariaj. Lucrase fără încetare. Chiar şi perioadele de somn le orientă spre preocuparea sa centrală, abolind dezordinea naturală a visului omenesc.

Numai în spaţiu, eliberat de iritanta radiaţie a vieţii umane, reuşise Cellini să-şi completeze ecuaţiile. Călătorise cu Poseidon

aproape de viteza luminii, lăsând propria generaţie în urmă să îmbătrânească şi să moară. Văzuse în moartea lor eliberarea de toate emoţiile şi legăturile umane.

O nouă iluminare îl stăpânea. Pe vremuri privise cuvântul cu amuzament sardonic. Poate fusese generat inconştient, atunci de mult, pentru a-i putea descrie actuala stare a minţii sale. În creierul său accelerat până şi fotonii se mişcau încet, dar gândurile depăşeau cu mult viteza luminii. De aici înţelegerea şi încrederea în sistemul pe care-l dezvoltase. Aproape involuntar îşi privi computerul care tocmai silabisea noile ecuaţii ce aveau să plaseze universul într-o lumină aparte.

Mai târziu, după alte două călătorii, aterizase pe Omega şi-şi stabilise aici observatorul. Confirmarea în lumea reală a teoriilor sale a fost imediată. La numai câţiva ani-lumină depărtare localizase falia nonizotropică. Pur şi simplu spulberase constanta cosmologică pe care se bazau într-atât astronomii şi fizicienii. Universul era nonomogen şi nonizotropic şi format din energie în trei mari faze tranzitorii: materia, şi energia – recunoscute ca atare de multă vreme, dar şi conştiinţa.

După o vreme, Cellini revenise din călătoria lui mentală. Figura lui era lipsită de orice expresie.

Aşezat în scaunul favorit, luase deja hotărârea. Înainte de a se reîntoarce în zona locuită, va investiga de unul singur spaţiul străin şi-i va determina proprietăţile. De acum nu mai avea nevoie de speculaţii mentale. Putea, în sfârşit, investiga personal această falie misterioasă, această conştiinţă.

Exista o anumită vanitate în hotărârea lui, dar o luase drept ceea ce era, de fapt, o ultimă rămăşiţă a slăbiciunilor omeneşti. În timp ce ridica alene cubul de sticlă, zâmbi unui gând fugar.

Ce minunat e să redevii copil, uneori!

Apăsă holocubul. Brusc, încăperea se umplu de imaginea băieţelului ce alerga pe nisipul umed. Zâmbea şi făcea cu mâna, deşi nu se aştepta la vreun răspuns.

Înainte de a porni spre FNI, pe Truganini au fost înălţate rugăciuni. Ele erau preluate şi transmise prin întreaga navă de cercetări. Amplificatoarele din afară le transmiteau în spaţiu astfel încât nava să fie înconjurată de un câmp de rugi.

Toţi se rugau în timp ce nava accelera uşor. Doar Askanza, Bergwein şi alţi preoţi ofiţeri erau exceptaţi.

— Într-un astfel de moment sfânt, spuse Ofiţerul Navigator, promit, dacă voi supravieţui, să depun Jurământul Tăcerii şi să mă retrag în izolare pentru tot restul zilelor mele. Cine ar putea mărturisi o experienţă atât de copleşitoare?

Preotul Căpitan Shiva Askanza arăta foarte îmbătrânit. Avea părul rar şi cărunt şi umerii aduşi. Şi-i îndreptă şi spuse.

— Cellini a eliberat de materialism nu numai omenirea ci, însuşi Universul. El a dovedit, fără putinţă de tăgadă, că explozia de început a Universului s-a întâmplat în mintea Domnului. Astfel, contrar prezumţiilor, Universul a fost dintotdeauna non omogen. Noi înşine, corpurile noastre, suntem alcătuiţi, într-o fază tranzitorie, din această conştiinţă a Domnului. Alături de hidrogen, conştiinţa constituie cărămida de bază a cosmosului.

Smeriţi şi fericiţi, aşteptau în tăcere.

Volumul incantaţiilor din jurul navei creştea pe măsură ce se apropiau. Pe ecranele din faţa lor, FNI-ul semăna cu un perete verde pulsatoriu.

Truganini intră în falie.

Ştiinţa şi religia se contopeau.

Câmpul de incantaţii acţiona ca un scut. Majoritatea instrumentelor îşi încetaseră funcţionarea odată cu penetrarea materiei non omogene. Numărătorul de fotoni rămăsese intact; aveau o imagine vizuală asupra navei pierdute a lui Cellini şi se apropiau de ea hotărâţi şi cu magneţii de contact pregătiţi.

Extazul divin se coborâse peste ei. Erau penetraţi paşnic de falie.

Dar falia dispăruse din ei. Toate ideile ancestrale legate de Dumnezeu se ridicau în minţile lor ca un stol de păsări de pe suprafaţa unui lac. Erau cu Dumnezeu, cu fiecare în parte. A lor era înţelegerea deplină. Traversau mintea originală şi nediluată a Domnului ce se disipase atât de mult în restul Universului. Şi Domnul îşi întorcea faţa spre ei.

Pătrunşi de extaz, ajunseră la Poseidon, potriviră vitezele şi-l remorcară afară.

Poseidon nu avusese un scut de incantaţii şi mintea lui Cellini fusese arsă de extazul divin.

Zăcea întins pe podeaua cabinei sale, o figură încă tânără, ţinând strâns în mână un holocub.

Ajunşi din nou în siguranţă, în spaţiul normal de la marginea

Galaxiei Locale, Askanza şi Bergwein ridicară cu reverenţă trupul inert şi-l purtară în cabina căpitanului. Echipajul privea în tăcere; aveau figurile încă transfigurate de emoţie.

Bergwein privi de la figura tânărului mort la cea ridată a bătrânului său Căpitan Preot. Asemănarea îl îndemna să întrebe.

— Iertaţi-mă, de ce nu aţi luat numele de Cellini al ilustrului dumneavoastră tată?

Askanza aşeză trupul cu pioşenie şi recuperă cubul din mâna inertă.

— Aş fi fost mândru s-o fac. Dar numele mamei mele era Askanza şi ea a fost singura care m-a îngrijit. Pentru a reuşi să afle Adevărul, tatăl meu a renunţat la tot.

Când rămase singur şi Truganini luă cursul Pământului, Askanza porni holocubul spre a-şi revedea copilăria.

Băieţelul ajunsese la resturile navei avariate. Grinzile carenei se curbau din nisip ca nişte vertebre.

Părea, mai degrabă, scheletul unui animal gigantic. Îl ocoli fără grabă. După o vreme îşi ridică privirea spre spectatorul nevăzut.

— Cred că aş putea să-ţi înţeleg teoria ta, a dislocaţiei, sau cum o numeşti. Ei bine – solide şi lichide, nave ce nu se mai reîntorc… Lumea e plină de astfel de lucruri…

Tăcu pentru o vreme, apoi adăugă cu părere de rău:

— Şi noi doi atât de îndepărtaţi… O altă dislocaţie. Oftă. Numai că până acum n-am recunoscut principiul din spatele acestor lucruri. Aşa cum s-a dovedit imposibil pentru foarte mulţi să şi-l imagineze pe Dumnezeu, deşi el era pretutindeni cu noi.

O umbră de val se opri la picioarele lui.

Băiatul părea stânjenit şi se pregătea să o rupă la fugă.

— Poate că nu înţelegi ce vreau să-ţi spun, tată. Această separare… Oricum acest holocub va ajunge într-o zi la tine şi-ţi va alunga o fărâmă din singurătatea drumului tău.

Askanza opri cubul şi-l aşeză alături de mâna inertă a părintelui său.

„Ca de obicei prea târziu”, murmură el.

Peste întregul Univers Dumnezeu se răspândise în radiaţia fosilă; mult prea bătrân şi diluat.